

archief, zodat men exact kan inschatten hoe rijk het cultureel erfgoed van Vlaanderen is.

Sylvia Van Petegem van de Universiteit Gent memoriseerde de situatie in de 19de eeuw. Toen trad de bibliothecaris van de universiteitsbibliotheek ook op als semi-professioneel archivaris die zoveel mogelijk archief van toonaangevende Vlamingen opkocht en dan via een onduidelijke systematiek toegankelijk maakte. Deze archiefjes zijn onderling vermengd en vormen samen de zogenaamde 'Vliegende Bladen'. Deze verzameling bevat een schat aan informatie, maar wegens geld- en personeelsgebrek is het onmogelijk om de archieven te reconstrueren. Ook voor de universiteit zijn bibliotheek en archief niet langer een prioriteit en worden hun activiteiten niet als wetenschappelijk werk beschouwd.

Tijdens het rondetafelgesprek vertelde Ria Jansen-Sieben van de Koninklijke Bibliotheek over haar moeizame zoektocht naar financiële middelen voor de restauratie van het internationaal befaamde 'Handschrift van Hulthem'. Professor Jan Roegiers (KU Leuven) pleitte voor het opstellen van een macro-inventaris van de archieven in Vlaanderen om zo een beeld te krijgen van de vindplaats van alle archieven. Dan pas zal men een prioriteitenlijst van ontsluiting kunnen vaststellen. Professor Emiel Lamberts (KU Leuven) meent dat de overheid wel investeert in prestigeprojecten waarmee ze kunnen uitpakken, maar dat een doordacht beleid op lange termijn ontbreekt. Toch ziet hij een verbetering, getuige de poging om de wetgeving op de privaatrechtelijke archieven uit te breiden. Hij vindt dat de archivaris productmatiger moet leren denken. Een inventaris dient rechtstreeks gekoppeld te worden aan een onderzoek van het archief zelf, waarop dan een publicatie volgt. Professor Frank Scheelings (VUB - GGS-Archivistiek en Hedendaags Documentbeheer) onderstreepte het gespecialiseerde en interdisciplinaire karakter van de archivaris. Een slecht of niet opgeleide archiefmedewerker kan ernstige schade toebrengen aan een archiefbestand. Hij benadrukte ook het wetenschappelijke karakter van het inventariseren, wat blijkt uit de uitgebreide inleiding die de eigenlijke inventaris voorafgaat en de noodzakelijke voorkennis en methodologie waarover je als archivaris moet beschikken.

Anne Brumagne, kabinetsmedewerkster van de minister van Cultuur, erkende dat er dringend geld nodig is in de archiefwereld. Zij vroeg wel om rekening te houden met de ingewikkelde bevoegdheidsverdeling in België met een federaal en Vlaams niveau en drie betrokken ministeries (Cultuur, Onderwijs en Binnenlandse Zaken). Verder meent ze dat archieven meer in de media moeten treden met projecten die op interesse opwekken bij het grote publiek en die door archieven en musea samen opgezet worden. Het is erg belangrijk om het publiek bekend te maken met het rijke verleden. Ze deelde nog mee dat de bestaande wetgeving uitgebreid zal worden, zodat ook projecten van thematische culturele archieven gesubsidieerd kunnen worden.

Isabelle Verheire

*Archiefconsulente Provincie West-Vlaanderen
Koning Leopold III-laan 41
8200 Sint-Andries
Tel.: 050-34 62 77
E-mail: isabelle.verheire@west-vlaanderen.be*

LIBRARIES FOR LIVE: DEMOCRACY, DIVERSITY, DELIVERY VERSLAG VAN HET 68STE IFLA-CONGRES

Glasgow, 18-24 augustus 2002

Organisatie

Hoe bespreek je een congres waaraan meer dan 4000 bibliothecarissen uit 117 landen deelnemen, waar het programma 220 bijeenkomsten telt, waar een honderdtal bedrijven hun producten en diensten voorstelt? Een onmogelijke opgave, inderdaad, tenzij u tevreden bent met het webadres van het congres <http://www.ifla.org/IV/ifla68/index.htm>. Iedereen kan trouwens op deze plek alle tijdig ingezonden voordrachtteksten downloaden. Je moet wel je tijd nemen en door het programma heen wandelen want een ontsluiting via indexen (onderwerp, naam sprekers...) ontbreekt helaas. Een vereniging van bibliotheken zou beter moeten weten.

Ook het reële congres leed onder een gebrek aan structuur. De bewegwijzering in het zeer mooi ogende Scottish Exhibition and Conference Centre was erg summier. Dit werd gelukkig opgevangen door de talrijke vrijwilligers die ons het juiste pad opstuurden - 'Ask the professional' in de praktijk dus, hoewel je je kan afvragen of dit de beste manier is om vrijwilligers in te zetten. Ook in het programma was het zoeken naar structuur.

Iedereen die aan internationale congressen deelneemt, weet dat je dit niet moet doen omdat het congres thema je aanspreekt. Dit thema is meestal een *mot valise*, een begrip dat zo ruim geïnterpreteerd wordt dat elke voordracht of discussie hierover handelt. Ook Libraries for live: democracy, diversity, delivery was in dit bedje ziek, op een moedige poging na van de openingsrede van Nobelprijswinnaar Seamus Heaney die beklemtoonde dat equal in het thema niet mag ontbreken.

Ifla-congressen hebben meestal een vast schema: op vrijdag en zaterdag vergaderen de diverse besturen, op zondag zijn open meetings gepland en wordt de vakbeurs geopend, maandag wordt het congres officieel geopend en starten de voordrachtsessies die ook op dinsdag verder gaan, op woensdag worden workshops georganiseerd, op donderdag de bezoeken en de laatste dag vergaderen de besturen nogmaals. Tijdens dit congres werd hiervan afgeweken, wat een bezoeker die geen beroep kan doen op de heilige drievuldigheid al te dikwijls voor de verscheurende keuze zette welke voordracht te kiezen. Positief daarentegen was dat talrijke clusters van voordrachten het resultaat waren van samenwerking tussen verschillende ifla-besturen.

Het Scottish Exhibition and conference centre in Glasgow.

Voordrachten

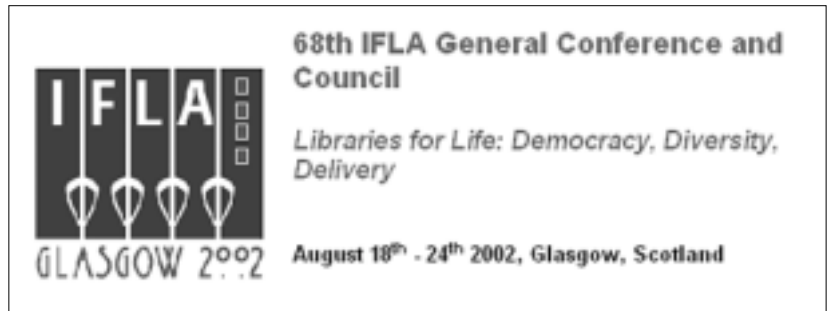
Maar genoeg geleuterd over de structuur, wat bracht het congres inhoudelijk? Bij mijn keuze van voordrachten liet ik me uiteraard leiden door mijn functie en keek uit naar de bijeenkomst van de bibliotheekverenigingen en van de bibliotheektijdschriftuitgevers.

De Round Table Management of Library Association keek resoluut naar de toekomst: 'Realising visions for the future: a radical change for library and information associations'.

Rob Bruijnzeels (NBLC, Nederland) laadde de zaal op met een spetterende voordracht over 'Bibliotheken 2040'. In plaats van de toekomst te ondergaan en te beschouwen als

tizanenbibliotheek, de survivalbibliotheek en uiteraard de virtuele bibliotheek van de toekomst. Het zijn stuk voor stuk eigenzinnige invullingen. Biblion Uitgeverij publiceerde hierover het boek en de cd-rom *Bibliotheken 2040: de toekomst in uitvoering*.

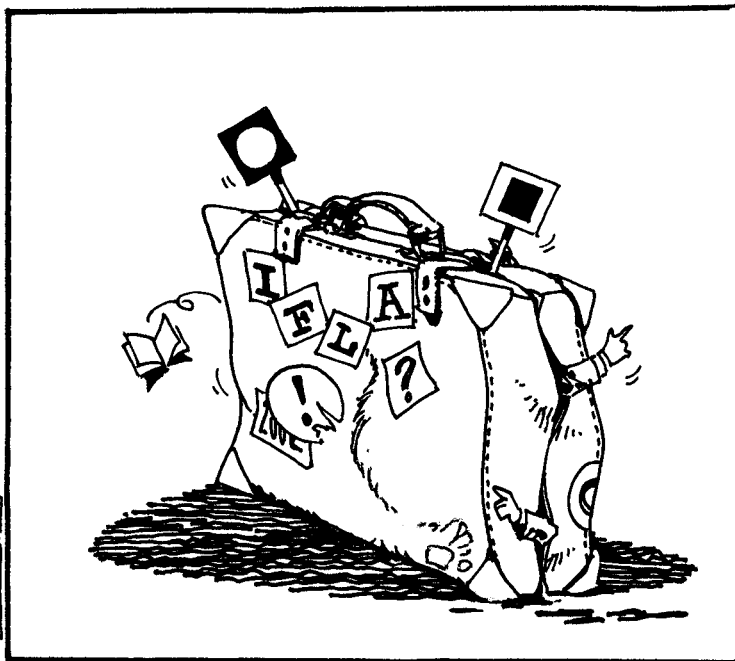
In schril contrast hiermee stond de volgende voordracht over human resource management. Uta Müller (UB Bochum, Duitsland) bracht een erg theoretische voordracht over veranderingsmanagement waarbij bibliotheekaspecten volledig ontbraken.

Vervolgens kwamen jonge collega's aan bod. Nathalie Blanchard (Gale, Australië) vertrok van de vaststelling dat meer dan 70% van de bibliothecarissen in haar land meer dan 40 jaar oud zijn. Zij vraagt zich af hoe hun kennis en ervaring doorgegeven kan worden aan de jongere generatie en wat de rol van de bibliotheekvereniging hierbij is. Pasklare antwoorden kon ze uiteraard niet geven. Maar enkele ideeën uit haar voordracht verdienen ernstige overweging: er is nood aan bibliothecarissen met leiderscapaciteiten die gepassioneerd zijn door hun job en beroep; betrek jonge collega's bij het nemen van belangrijke beslissingen; en creëer voldoende mogelijkheden waar jongeren werkervaring kunnen opdoen. Meer in het bijzonder had de Australische bibliotheekvereniging een denktank 'jongeren' opgericht. Die adviseert de vereniging rond de jongerenaspecten en organiseert dit najaar een ontmoetingsdag voor wie recent in het vakgebied startte.

In Afrika is het allesbehalve vanzelfsprekend om het beroep van bibliothecaris uit te oefenen, meldden Bernard Dione (Bibliotheek- en archiefschool Dakar, Senegal) en Charles Batambuze (Uganda Library Association). De hoofdklemtoon in de werking van de bibliotheekverenigingen ligt op het verhogen van de zichtbaarheid van de professie. Alle middelen om dit doel te bereiken werden aangewend: inspelen op het old boy network, overal aanwezig zijn, belangrijke personen strikken en vooral veel lef en creativiteit hebben. Waaraan Charles toevoegde: "geef je leden niet de kans te vergeten dat ze lid zijn".

De sectie Continuïng professional education boog zich over de rol van bibliotheekverenigingen bij continue professional development (CPD). Opvallend is dat de term education niet langer gebruikt wordt en vervangen is door development.

een extrapolatie van het heden, koos men in Noord-Brabant (Nederland) om deze zelf in te vullen. Net zoals elke zichzelf respecterende autofabricant concept cars ontwikkelt, creëerde het team rond Bruijnzeels verschillende concept-bibliotheken: de vriendenbibliotheek, de Brabant-bibliotheek, de hormonenbibliotheek, Hotel Alfabet, de par-

De paper van Brigitta Olander (Lund University, Zweden) – zij was verhinderd – behandelt een ander aspect van HRM. In Zweden heeft de universitaire bibliotheekopleiding blijkbaar de luxe om zelf de nieuwe studenten te selecteren. Olander stelde de zeer intensieve selectieprocedure voor.

De situatie in Zuid-Afrika inzake CPD is vergelijkbaar met die in Vlaanderen. Dat bleek uit het referaat van **Gwenda Thomas** (Library and Information Association South Africa). Coördinatie inzake bijscholing is er niet, evenmin als accreditatie of certificatie van opleidingen. Zij schetste het Leadership-project dat de bibliotheekvereniging dankzij de ondersteuning van het Mortenson Center for International Library Programs momenteel begeleidt. Hierbij wordt een erg beperkt aantal (18) zorgvuldig geselecteerde young potentials intensief begeleid. Opvallend was dat er erg veel aandacht ging naar de return voor de hele bibliotheekbranche. Enerzijds moesten de bibliotheken waar de cursisten momenteel werken zich engageren om wat geleerd werd in de praktijk te brengen, anderzijds moeten zij deze personeelsleden vrijstellen om cursussen te geven, workshops te begeleiden en artikels te schrijven.

Jenneffer Nicholson (Australian Library and Information Association) speelde in op de vaststellingen van N. Blanchard (zie hoger). ALIA beraadt zich over de training van nieuwkomers in het vak. Maar vooral de resultaten van een enquête waaruit bleek dat de leden meer begaan zijn met hun status en imago dan met CPD, baarde haar zorgen.

De suggestieve vraag 'Do information professionals read library journals?' lokte een massa belangstellenden naar de sectie Library and Information Science Journals. Teleurgesteld moest ik twee en een half uur later vaststellen dat dit een prima marketingtruc was, maar ons helaas weinig over het onderwerp leerde.

Susan Weaver (Kent State University, USA) onderzocht de professionele leesgewoonten van Amerikaanse openbare en academische bibliothecarissen. 68% van de respondenten vindt het lezen van vakliteratuur erg belangrijk, 75% leest drie of meer vakbladen per

maand (met American Libraries en Library Journal op kop) en 64% is op zoek naar informatie om een uitdaging in de eigen bibliotheek aan te pakken. Dit laatste bevestigt de vaststelling van Donald Riggs dat er een grote verandering is bij het raadplegen van vakliteratuur. Artikels over filosofische, theoretische of methodologische kwesties zijn out, ten voordele van praktische toepassingen waarbij vooral technologie hoog scoort. Tijdsgebrek zou een van de voornaamste oorzaken zijn. Beknopte en accurate samenvat-

ingeleid worden. Turner onderzocht dit onderwerp in het kader van haar Master of Library and Information Studies aan de Universiteit van Wellington (Nieuw Zeeland). Verder dan voor de hand liggende vaststellingen kwam zij echter niet. Zo blijkt er een positieve correlatie te zijn tussen het gebruik van onderzoek en de grootte van de bibliotheek waar de lezer werkt, met zijn bibliotheekdiploma, zijn ervaring, en zijn deelname aan congressen. En ook de bekende tekortkomingen van onderzoek werden gesignaleerd. Hope-

lijk wordt de suggestie om elk onderzoek af te ronden met aanbevelingen voor de toepassing, in praktijk gerealiseerd.

De voorzitter van de sectie, **Gary E. Gorman** (Universiteit van Wellington, Nieuw Zeeland), stelde op zijn beurt teleur met een nochtans interessant onderwerp 'International quality criteria for library and information science journals'. Twee jaar na de eerste aankondiging van onderzoek over dit onderwerp had hij niet meer te vertellen dan dat hierover volgend jaar in Berlijn een workshop gepland wordt.

Het is afwachten of voordrachten een bepaald kwaliteitsniveau halen. Hier ligt volgens mij een van de moeilijkste en tezelfdertijd meest uitdagende aspecten van congresorganisatoren: hoe organiseer je kwaliteitsbewaking? Gelukkig is een congres meer dan de som van de voordrachten. De bezoeken aan

de openbare bibliotheekfilialen van Ibrox en Goma (Glasgow) waren meer dan de moeite waard, naast de vele gesprekken met de andere Vlaamse deelnemers. Daarnaast is het erg belangrijk om met enkele concrete vragen naar een congres te vertrekken en die te bespreken met vakgenoten van all around the world. Zo vroeg ik feedback rond twee projecten waar de VVBAD mee te maken heeft, met name het opstellen van performance indicatoren als beroepsvereniging en het opzetten

tingen zijn daarom erg noodzakelijk. Weaver besloot haar voordracht met de opmerking dat de redenen waarom, wat en hoeveel vakliteratuur bibliothecarissen lezen hiermee in kaart gebracht is, maar dat de fundamentele vraag naar de impact van dit lezen nog beantwoord moet worden.

Beter kon de volgende voordracht 'Do information professionals use research published in LIS journals?' van **Kathlyn J. Turner** niet

Ifla 2002

van een expertisedatabank. Maar dat is een ander verhaal.

Marc Storms

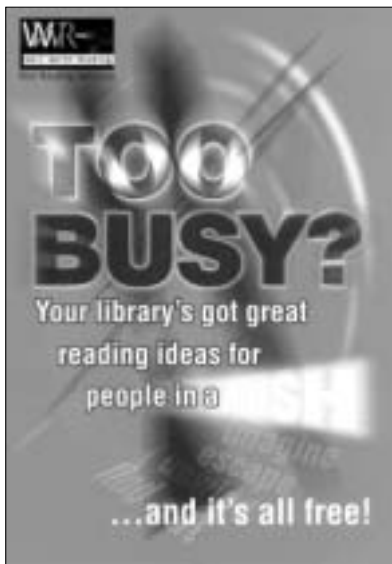
Directeur VVBAD

Statiestraat 179

2600 Berchem

Tel.: 03-281 44 57

E-mail: marc.storms@vbad.be

Een kaartje dat aanspoort tot lezen.

Workshop

Tijdens de workshop 'Political Perceptions for the public library' stelde prof. **Bob Usherwood** (universiteit Sheffield) een onderzoeksproject voor naar de ideeën die in de politieke wereld over openbare bibliotheken leven. Zijn uitgangspunt is dat de beleidsvormers, politici maar ook hoge ambtenaren, verschillende visies hebben over de rol van openbare bibliotheken in het maatschappelijke leven. Het onderzoeksproject wil de houdingen van de verschillende overheden met betrekking tot openbare bibliotheken bestuderen. Usherwood zet daartoe een vergelijkend onderzoek op tussen verschillende landen.

Enkele vragen die Usherwood wil beantwoorden zijn:

- welke waarde hebben openbare bibliotheken volgens het beleid voor groepen en individuele gebruikers in de hedendaagse maatschappij?
- op welke manier kunnen openbare bibliotheken bijdragen tot een democratisering van de samenleving?

Andere onderzoekspunten zijn op welke wijze regeringen en de bevoegde ministers de bibliotheek politiek beïnvloeden. Welke relaties zijn er tussen de overheid en bibliotheek verenigingen en welke gevolgen hebben de tussenkomsten van deze organisaties op het gevoerde beleid.

Uit het verhaal van **Kerry Smith** (Custer University, Australië) en ook uit de verhalen in de werkgroepen kwam een onwaarschijnlijke variatie naar boven van structuren en wetgevingen tussen de verschillende landen, wat een vergelijkende studie tot een heikele onderneming maakt. De vraagstelling van prof. Usherwood is trouwens zeer Angelsaksisch en behoeft nog heel wat bijsturing. Niettemin zal de VVBAD aan dit project meewerken en zorgen voor een Vlaamse inbreng in de rapportering.

In de werkgroep van parlementsbibliotheken werden enkele studies over de rol van bibliotheken inzake e-government en e-democracy besproken.

A. Grönland (universiteit Umea, Zweden) stelde een onderzoek voor waaruit bleek dat de verwachtingen van de bevolking met betrekking tot e-government niet erg hooggespannen zijn, in elk geval niet waar het gaat over een ruimere toegang tot overheidsinformatie in het algemeen. De interesse voor onmiddellijk praktische toepassingen is groter. Misschien heeft dit ook te maken met de vaststellingen uit een ander onderzoek waarbij de website van het Britse parlement met die van een aantal Britse ngo's vergeleken werd. Uit dit onderzoek bleek dat deze laatste veel meer en veel diepere informatie met verwijzingen geven dat de website van het parlement. Het internet kan door zijn rechtstreekse contact met bewindslieden wel zorgen voor een blijvende legitimatie van het democratische systeem, een legitimatie die

bedreigd wordt door een dalende deelname aan verkiezingen.

Richard Paré (parlement van Ottawa, Canada) beschreef de inspanningen van de Canadese overheid op het terrein van ICT poogde een overzicht te geven van de gevolgen van e-government voor de bibliotheken. Volgens R. Paré zullen de bibliothecarissen hun rol als intermediair tussen de gebruiker en de informatie behouden. De gebruikers zijn steeds op zoek naar kwaliteitsvolle informatie maar vinden die onvoldoende in het massale aanbod.

Geert Puype

Voorzitter VVBAD

Bibliothecaris openbare bibliotheek Menen

Waalsevest z/n

8930 Menen

Tel.: 056-51 58 70

E-mail: geert.puype@menen.be